

Eesti Meremuuseum 70

Meremuuseum alustas tegevust 1. jaanuaril 1935. aastal Tallinna Vanasadamas Baikovi silla laohoone teisel korrusel (praeguse D-terminali asukohas). Meremuuseumi loomise algatajaks ja esimeseks juhatajaks oli kapten Madis Mei (1870–1940). Sõja ajal ja järel oli muuseumi avalikus tegevuses päris pikk paus, ekspositsioon avati taas 1965. aastal muuseumi praeguses asukohas Pikal tänaval. Praegu on muuseumi filiaalideks allveelaev “Lembit” ja jäämurdja “Suur Tõll”, Püssirohukeldris Uus tn. 37 eksponeeritakse Meremuuseumi miinid.

Eesti Meremuuseum tähistas oma asutamise 70. aastapäeva 22. veebruaril XI järjenumbrit kandnud teaduskonverentsiga “Meriton Grand Hotel” ruumides Tallinnas. Meremuuseumit ja konverentsikülalisi tervitas kultuuriminister Urmas Paet. Kohal viibis ka president Lennart Meri, kelle panus Eesti mereajaloo ja -kultuuri uurimisse on märkimisväärt.

Avaettekandes andis muuseumi direktor Urmas Dresen ülevaate muuseumi viimase aja arengutest, mis on toimunud mitte ainult piltlikult, vaid ka sõna otseses mõttes nii tormi kui ka tuulevaikuse tingimustes. Tulevikus tahaks ta näha muuseumi edasiliikumist rohkem passaadis.

Juhan Kreem Tallinna Linnaarhiivist rääkis Tallinna merejõududest 15.–16. sajandil, mil oli raske vahet teha sõja- ja kaubalaevastikul, sest sõjalaevad võisid kaupa vedada ja kaubalaevu sai edukalt kasutada ka sõjalisel otstarbel.

Jaan Vali Muinsuskaitseametist tutvustas fotode ja postkaartide abil merenduslikke kinnistuistendeid. Majakate kõrval käivad sinna alla mitmesugused sadamarajatised. Neid on kahjuks sadamate moderniseerimise käigus pidevalt lammutatud ja ümber ehitatud ja nii on vanematest vaid vähesed meie päevadeni algsel kujul säilinud.

Meremuuseumi allveearheoloog Vello Mäss tõstatas oma ettekandes küsimuse, kas laevavrakke tuleks võtta samuti kultuuripärandina. Laevavrakkidega seonduv temaatika vääriks

lausa eraldi konverentsi, sest kuigi Eestis on sellega üksjagu tegeldud, on palju tööd veel ees. On ju Eesti rannikul läbi aegade laevu suurel hulgal põhja läinud, neist paljud veel uurimata või üleski leidmata. Vähe on tegeldud allveearheoloogiaga siseveekogudes.

Jaak Sammet Meremuuseumist rääkis põnevast lugu, kuidas admiral Johan Pitka pärast juunipööret 1940 Eestist lahkus ja Soomes kuni 1944. aastani tegutses, mil taas Eestisse naasis, et siin korraldada vastupanu Punaarmeele.

Kaugsõidukapten Uno Laur tutvustas kuulajatele aastakümnetepikkust tööd Eesti mereterminoloogia kujundamisel. Põhimureks on olnud, et Eestis kui traditsioonidega mereriigis oleks igapäevaelus kasutusel eestikeelsed terminid, mitte teistest keeltest ülevõetu.

Markku Heinonen Soome Meremuuseumist andis ülevaate Eesti ja Soome meremuuseumide vahelisest koostööst, mis on iseenesestmõistetavalt väga tihe, sest on ju meri olnud see, mis kahte naaberriiki ja sugulasrahvast ühendab.

Ettekandekoosoleku lõpetas endine Meremuuseumi direktor Ants Pärna, kes rääkis mereteemalistest eksliibristest. Loodetavasti saab ettekandeid lähemal ajal lugeda Eesti Meremuuseumi toimetiste sarjas, mille viimane, 4. number ilmus 2004. aastal.

Teaduskonverentsile järgnes meeleolukas vastuvõtt muuseumihoones Paksus Margareetas, mille käigus avati ka muuseumi tegevust tutvustav näitus.

Peep Pillak